

Reglement for Tegneskolen fra 1822

Dag Solhjell

KUNSTHØGSKOLEN I OSLO
OSLO NATIONAL ACADEMY OF THE ARTS

Dag Solhjell – Tegneskolen 200 år i 2018

Dag Solhjell, 21.10.13

Bidrag 8 til prosjektet 200-års jubileet for Tegneskolen i 2018

Reglement for Tegneskolen fra 1822

1822

”Reglement for Den kongelige Tegne- og Kunstskole i Christiania”

Tegnekolen fikk permanente vedtekter, eller reglement som det het, fastlagt av Kirke- og Undervisningsdepartementet i 1822. Den fikk da navnet ”Den kongelige Tegne- og Kunstskole i Christiania”.

Nedenfor gjengis dette reglementet in extenso. Det er skrevet av etter et trykket originaleksempelar i biblioteket på Statens Håndverks- og Kunstindustriskole, og finnes ikke i Tegneskolens ellers rikholdige arkiv i Riksarkivet. Mine kommentarer er satt inn etter enkelte av paragrafene.

Første Afdeling.

Om Skolens Navn og Bestemmelse.

§. 1.

Den midlertidige Tegneskole i Christiania fører for Fremtiden Navn af; ”den Kongelige Tegne- og Kunst-Skole i Christiania.”

Skolens navn bestemmer dens status. Skolens direksjon hadde søkt om at skolen skulle få bære navnet ”Den Kongelige Norske Kunstskole”. Det hadde gitt den nasjonal status, og betegnelsen ”Kunstskole” hadde svart til dens status som skole innenfor et akademi. Dens navn ble imidlertid ”Den kongelige Tegne- og Kunstskole i Christiania” – det kongelige er et tegn på dens statlige status, mens ”i Christiania” betegner at den ikke er nasjonal, og betegnelsen ”Tegne- og Kunstskole” plasserer den utenfor akademisystemet

§. 2.

Skolens Bestemmelse er:

- 1) ved Underviisning i Tegning og Modellering, samt ved Foredrag af Matematikens Elementer m.v., at bidrage til Haandverkeres Dannelse, hvornæst tillige de, som agte at blive Kunstnere, gives Leilighed til at erhverve sig Færdighed i Tegning;*
- 2) i dens Bestyrelse at danne et Kunstsselskab, hvis Formaal der er, at udbrede Kunstsmag, fornemmelig saa, at den kan forplante sig til de Verksteder, hvis Frembringelser ved den ville vinde i Fuldkommenhed.*

Av første ledd ser vi at det bare er den grunnleggende tegneutdannelsen som kan gis til fremtidige kunstnere, det vil si malere, billedhuggere, kobberstikkere, gravører og andre billedkunstnere, og sannsynligvis er det med ”Kunstnere” her også ment arkitekter og håndverkere på høyere nivå. Det andre leddet hjemler etableringen av et akademi – i betydningen selvkreutterende korporasjon av høyt kvalifiserte – som skal bestyre skolen og samtidig være Statens kunstråd. Det første leddet utelukker vel ikke at akademiets medlemmer også kunne gi en høyere kunstutdanning – fordi hele paragrafen bare dreier seg om hva skolens bestemmelse er. Da måtte det ved skolen opprettes professorater for kvalifiserte kunstnere. Men ikke i noen av skolens vedtekter på 1800-tallet er det tale om annet enn ”Lærere”, og ingen av lærerne på denne tiden ville vært kvalifisert til et professorat, fordi deres kunstneriske kvalifikasjoner ikke var tilstrekkelige – alle de beste norske kunstnerne på den tiden, slik samtiden så det, bodde i utlandet. Det er flere, blant andre Øistein Parmann, som mener at skolen selv i mange år arbeidet for å få status som et kunstakademi, men at det ikke vant politisk støtte. Jeg tviler på at skolens lærere og bestyrelse hadde en forestilling om å bygge opp et kunstakademi i Norge, som kunne gi norske kunstnere, og eventuelt også utenlandske, en fullverdig utdanning som malere eller billedhuggere. Med ”Modellering” er det neppe forming i leire som øvelse for billedhuggere det er tenkt på, snarere modeller av maskiner og instrumenter og kanskje også hus og bygningsdetaljer. Det vises til §§ 25-29 om skolens læreplaner.

Jeg tror bestyrelsen arbeidet for at skolen kunne gi unge talenter en fullstendig og kunstorientert tegneundervisning, som de kunne bruke som grunnlag for en akademisk maler- eller billedhuggerutdanning ved andre lands kunstakademier. Det synes iallfall sikkert at det før 1900-tallet aldri var norsk kunstpolitikk å etablere et norsk kunstakademi, selv etter at akademiutdannede norske kunstnere bosatte seg i større antall i Norge på 1880-tallet, og dannet en kunstnerorganisasjon som også fungerte som Statens kunstråd. Og da var det et akademi med andre funksjoner det ble tale om.

Anden Afdeling.
Om Skolens Bestyrelse.

§. 3.

Under Overtilsyn af Vor Norske Regjerings Departement for Kirke- og Undervisnings-Væsenet bestyres Skolens Anliggender af dens Lærere, et ubestemt Antal reciperede Medlemmer, som alle ere Kunstnere eller videnskabelige Kunstkjendere, samt en Secretair, der tillige er Bibliothekar. En Casserer forestaaer Skolens Regnskaber og Oeconomie.

Kunstskolens Bestyrelse skal ved Udgangen av hvert Semester afgive underdanigst Indberetning igjennem Kirke- og Undervisnings-Departementet, angaaende de af den i Semesterets forhandlede Sager, Skolens Tilstand og Virksomhed, samt Elevernes Antal. Ligesaa skal Bestyrelsen i forekommende Tilfælde erhverve Departementets Beslutning, med Hensyn til Anvendelsen av Summer, der ei henhøre til de reglementerede Udgifter, angaaende Forandringer i Bestyrelsen og andre Sager av Viktighed.

Kunstselskapet skal være skolens bestyrelse, og bestå, foruten av lærerne, av kunstnere (her menes i praksis malere, billedhuggere og arkitekter) og kunstkjennere. I § 14 kommer ytterligere en kategori til, nemlig ”kunstelskere”. I praksis kommer skolen til å bli dominert av de kunstnere og arkitekter som er ansatt som lærere, med en ikke kunstkyndig direktør som bestyrelsens sterke mann. Forøvrig hjemler paragrafen en sterkt statlig kontroll over både skolen og ”Kunstselskapet”, noe som bare skulle fortsette helt opp til vår dager. Slik sett ble ”kunsten” aldri helt autonom i sitt forhold til Staten.

§ 4

Medlemmerne optages ved frit Valg af Lærerne og de tilforn reciperede Medlemmer.

§. 5.

Bestyrelsens Forhandlinger ledes af en Directeur, som dens Formand. Han vælges hvert tredie Aaar af den forsamlede Bestyrelse blant de optagne (og i Christiania boende) (håndkrevet tillegg. DS) Medlemmer, Lærerne Undtagne. Som Directeur fungerer han i 3 Aar, hvorefter han den 3die, umiddelbart derpaa følgende Gang (kan) undslaae sig for at modtage Valget, om han atter Vælges. Modtager han det ikke, skrives til nyt Valg.

Naar Directeuren har Forfald, vicarierer den, som er ældst i Bestyrelsen blant de Tilstedeværende. Har Directeuren Forfald, som kan forudsees at ville vare over 3 Maaneder, vælges en Interims-Directeur, som fungerer under Directerens fraværelse.

Direktøren er altså ikke ansatt av departementet, men er en tillitsvalgt – valgt av og blant kunstselskapets medlemmer. Vi ser også at lærerne – der de fleste er kunstnere – ikke deltar ved valget av direktør, altså av sin egen sjef. Det virker rimelig ut fra datidens forhold, og gjør at departementet allikevel hadde en sterk innflytelse på valg av direktør. Skolens kunstselskap får ingen preses. Det innebærer at det kongelige er borte, og at departementet er skolens overordnede myndighet. Det svekker skolens status.

§. 6.

Som Betjenter til at besørge den nødvendige Opvartning i Classerne, og til at udføre de forefaldende Sendebud, antager Bestyrelsen en Opsynsmand med saa mange Assistenten, som den eragter fornødne.

§. 7.

Directeurens Functioner skulle være følgende: Han har Forsædet i alle Bestyrelsens Forsamlinger; han aabner alle til Skolens Bestyrelse indløbne Breve; han vaager over, at Bestyrelsens Møder, Underviisningen, Secretariatet, Regnskabet og andre Skolens Indretninger holdes i behørig Orden og Gang, og at alle Skolens Embedsmænd og Betjenter iagttage deres Pligter, hvorfor det paaligger ham, saaoft han anseer det nødvendigt, at inspicere Classerne i Underviisnings- og Forelæsnings-Timerne, og lade sig forevise Archiver, og eftersee Bibliotheket og Kunstsamlingen.

§. 8.

Lærerne forestaae Underviisningen i de hver især tildelte Classer, efter den approberede Underviisnings-Plan, samt i de Grene af Kunsten, som §§ 27, 29, 30, 31 og 32 bestemme for hver Classe; de vaage over, at Lærlingerne ikke alene med Flid anvende Underviisnings-Terminerne, men ogsaa at deres Opførsel i samme Tid er sædelig og sømmelig, samt at Betjenterne opfylde de dem paaliggende Pligter i Classerne. Lærerne bør derfor stadig være tilstede i Classerne i Underviisnings-Timerne. Har en Lærer enkelte Gange Forfald, som forhindrer ham i at møde i Classen, gjør han Anmeldelse derom til Directeuren, som har at drage Omsorg for, at Classen ikke mangler Tilsyn under Lærerens Fraværelse.

Lærerne ere dernæst pligtige at møde i alle Bestyrelsens baade almindelige og overordentlige Samlinger. Det tilkommer dem, naar de troe, at nogen Bestemmelse eller Forandring vil være gavnlig for den dem betroede Classe, at andrage Saadant for Bestyrelsen.

Lærerne have fremdeles Tilsyn med Inventarie-Sagerne, hver i den dem betroede Classe, og tilstille Regnskabsføreren qvartaliter Liste over Af- og Tilgang.

§. 9.

Medlemmerne erhverve ved Optagelsen Ret til Sæde og Stemme i Bestyrelsens Forsamlinger, i hvilke de ere pligtige at møde, saaofte de ikke ved Forfald herfra hindres. Det staar dem frit for at foreslaae, hvad de ansee nyttigt for Skolen i det Hele eller dens enkelte Dele, ligesom de i alle Henseender bør stræbe at fremme Skolens Formaal.

De, som til Medlemmer ere optagne, have Ret til, om de forlade Christiania, og derefter komme tilbage, igjen at indtræde som Medlemmer, og anføres imidlertid paa Listen over fraværende Medlemmer.

§. 10.

Secretairen, som tillige har Stemmeret i Forsamlingerne, har Archivet under sin specielle Bestyrelse, og er ansvarlig for, at det bestandig befindes i den Orden, at alle Oplysninger deraf uden Vanskeligheder kunne hentes. Han expederer alle Skrivelser, overensstemmende med de i Forsamlingerne tagne Beslutninger, og forelægger dem Bestyrelsen til Underskrift. Archivet bliver bestandig beroende i Skolens Locale.

I Forsamlingerne refererer Secretairen alle indkomne Breve, og de til Expedition foretagne Sager; han har i Forsamlingerne samme Ret til at fremme Forslag, som Lærerne og Medlemmerne; han besørger alle offentlige Bekjendtgørelser fra Skolen under sin Underskrift; han fører følgende Protokoller og Bøger:

- 1) Forhandlings-Protocol, hvori alle Sager, som foretages i Bestyrelsens Forsamlinger, efter Orden indføres, tilligemed de tagne Beslutninger.*
- 2) Journal over indløbne Sager og Expeditioner.*
- 3) Copiebog over alle udgaaende Skrivelser.*
- 4) Censur-Protocol over Prøvetegningerne fra de Haandverkere, som søge om at blive Mestere eller arbeide Svendestykke.*
- 5) Lister over Skolens Elever, samt de, som søge om at optages i Skolen, i den Orden som deres Begjæring indløber.*

Secretarien forestaaer som Bibliothekar Skolens Bogsamling, og besørger Indkjøbet af nye Bøger efter de i Forhandlingerne tagne Beslutninger. Han forestaaer paa samme Maade Skolens Kunstsamling, undtagen forsaavidt den er fordelt i Classerne til Brug ved den daglige Underviisning, hvilke Kunstsager ene staae under Opsigt av Lærerne i Classerne.

Det er ikke nødvendigt, at Secretairen selv er Kunstner, men han maa altid være en Mand, som med Forretnings-Duelighed forbinder Kjendskab til og Smag for Kunsten.

Sekretæren innehar skolens mest sentrale stilling. Han er automatisk medlem av bestyrelsen, og sitter helt sentralt både i skolens daglige drift, og i bestyrelsens arbeid. Linstow var skolens sekretær fra 1818, og dessuten lærer, helt til han gikk av i 1840.

§. 11.

Cassereren hæver alle Skolen tilkommende Penge, hvilke han har i sit Væрге og under sit Ansvar, og besørger alle Udbetalinger, overensstemmende med de Udgiftsordres og Anviisninger, han modtage af Skolens Bestyrelse. Han fører nøiagtige Bøger over Skolens Indtægter og Udgifter, samt aflægger aarligen, efter et af Bestyrelsen antaget Schema, et Casse-Regnskaab, documentered med behørige Bilage, hvilket in duplo indsendes til Bestyrelsen i det Seneste 6 Uger efter hvert Skoleaars Slutning, hvorfra det, attesteret, tilstilles Vor Norske Regjerings Revisions-Departement, til Revision og Decision.

Skoleaaret regnes fra det ene Aars 1ste Juli til det følgende Aars 30te Juni.

Foruden det fuldstændige Aarsregnskab tilstiller Cassereren Bestyrelsen, nogle Dage efter hvert Qvartals Slutning, en summarisk Qvartalsextract med Balance in Duplo, hvoraf det ene Exemplar tilstiles Departementet for Kirke- og Undervisnings-Væsenet.

Han aflægger dernæst aarligen et Inventarie-Regnskab, grundet paa Beholdningen fra det sidst forløbne Aar, og overensstemmende med de Afgangs- og Tilgangs-Lister, som ham kvartiliter tilstilles af Lærerne og Secretairen efter §§ 8 og 10. Derimod staaer han ikke til Ansvar for Inventariet, hvilket, hvad Classerne angaaer, paaligger Lærerne, og hvad Bibliotheket, Kunstsamlingen og Archivet angaaer, Secretairen. Han har som Oeconomus Tilsynet med Skolens consumable Varer, som Lys, Olie, Veed og deslige, samt besørger, med Bestyrelsens Samtykke, Indkjøbet til de fordeelagtigste Tider; han vaager over, at Opsynsmanden, til hvem det, som medgaaer til den daglige Forbrug, er betroet, ikke omgaaes ødsel eller uredelig hermed. Forsynes Skolen derfor paa længere Tid, er Hovedforraadet

under Cassererens Forvaring i et Magasin paa Skolen, og udleveres deraf kun saameget, som efter Omstendighederne for kortere eller lenger Tid synes passende.

Cassereren haver ved sin Ansættelse at stille Caution for 800 Spd.

§. 12.

Blandt Skolens Betjenter har Opsynsmanden de til den daglige Forbrug medgaaende mindre Forraad af consumable Varer i sin Varetægt, og uddeler dagligen deraf til de øvrige Betjenter, hvad som medgaaer i de Classer, dem ere tildeelte. Det er hans Pligt, redeligen og sparsommeligen at omgaaes dermed. Han er ansvarlig for, at der forsigtigen omgaaes med Ild og Lys i alle Classerne, hvorfor han ikke alene har at være tilstede i Skolen under Underviisningen, men Tilsynet med Opvarmingen paaligger tillige ham, saaat han ikke maa forlade Skolen efter Underviisnings-Timerne, førend alle dens Ildsteder ere slukkede.

For at lette Skolens Elever, hvilke alle selv bekoste de Tegnematerialier, de forbruge, Indkjøbet heraf, skal Bestyrelsen besørge indkjøbt et Forraad af Tegnepapir, Blyanter, Sort- og Rød-Kridt og deslige Tegnematerialier, hvoraf det Fornødne ved Skolens Betjenter overlades til Eleverne paa forlangende mod Betaling, bestemt efter Indkjøbsprisen og uden Hensyn til Interesse for Skolen eller Betjenterne, ved en af Bestyrelsen fastsat Taxt, der opslaaes i Classerne og forandres, saaofte som Indkjøbspriserne gjøre det fornødent.

Tredje Afdeling.

Om Medlemmernes Optagelse.

§. 13.

Enhver, som attraaer at optages som Medlem, henvender sig med skriftlig Begjæring derom til Bestyrelsen. Er den Ansøgende Kunstner, opgiver han, i hvilken Green af Kunsten han arbejder. Bestyrelsen forelægger ham herpaa et Æmne at bearbejde som Receptions-Prøve, hvilket maa være af saadant Omfang eller den Betydenhed, at Udførelsen fuldkommen kan bære Vidne om hans Duelighed som Kunstner. Er opgaven tilstillet den Ansøgende, tilstaaes ham, efter hans egen Bestemmelse, en vis Tid til Arbeidets Udførelse, dog ikke over 2 Aar. I den Tid besøges han af tvende af Bestyrelsen valgte Commissarier, som forvisse sig om, at Arbeidet fuldføres uden fremmed Hjælp. Har Kunstneren fuldendt Receptions-Arbeidet, indsender han det til den samlede Bestyrelses Bedømmelse, som med en Stemme fleerhed af to

Trediedele kan optage ham til Medlem. Det Receptions-Stykke, hvorefter en Kunstner er bleven optaget til Medlem, opbevares i Skolens Kunstsamling, som dens Eiendom. Er det Stemplerne til en Skuepenge eller Pladen til et Kobberstik, leveres blot tvende Aftryk.

De videnskabelige Kunstkjendere, som ønske at optages som Medlemmer, insende efter eget Valg en af dem forfattet theoretisk Afhandling over en Kunstgjenstand, som bedømmes efter Stemme fleerhed paa samme Maade, som Kunsternes Receptions-Arbeider.

I praksis var det ikke mange som leverte inn resepsjonsarbeider etter oppgitt emne. Men disse kravene er helt i tråd med det som var vanlig ved kunstakademier ellers. De kunstnere som hadde vunnet anerkjennelse i utlandet slapp unna dette – men noen av dem leverte allikevel inn et arbeid etter å ha blitt medlem.

§. 14.

Dersom Bestyrelsen efter eget Ønske, med en Stemme fleerhed af tre Fjerdedele vil optage een eller nogle indsigtfulde Kunstelskere, kunne disse fritages for at indlevere Receptions-Arbeide, og ved Modtagelsen af Valget dog erhverve Medlemmets Rettigheder og paadrage sig disses Pligter.

Det er denne regelen som gjør det mulig at skolen kan velge direktører og sekretærer som hverken er kunstnere eller kunstkjennere. Den første kunstner som ble direktør var antakelig Wilhelm Holter, ansatt i 1884.

§. 15.

For at optage nye Medlemmer, maae i det Mindste tre Fjerdedele af de i Christiania boende Lærere og Medlemmer være nærværende og votere ved Valget.

Fjerde Afdeling.

Om Bestyrelsens Møder

§. 16.

Alle Skolens Anliggender skulle overveies og forhandles i Bestyrelsens Møder, og kun der kunne Beslutninger, Skolen vedkommende, tages av Bestyrelsen.

§. 17.

Møderne holdes ordentligviis een Gang hver anden Uge paa en bestemt Dag, som af Bestyrelsen dertil er berammet, og i Timer, som ere udenfor Underviisningstiden. Naar Directeuren finder det fornødent, kan han sammenkalde til overordentlige Møder.

§. 18.

Enhver Sag afgjøres efter sluttet Debat ved Votering og i Almindelighed efter Stemme fleerhed; kun ved Optagelse af Medlemmer udfordres en Pluralitet af to Trediedele eller tre Fjerdedele ifølge §§ 13 og 14. Stemmegivningen gaaer fra yngste Medlem op indtil Directeuren, hvis Mening, ifald Stemmerne ere lige delte, tælles som tvende. Kan den under Votering værende Qvæstion indbefattes under tvende Alternativer, skeer Voteringen i lukt Stemmecasse. Ere der flere end 2 Meninger at vælge imellem, voteres ved skriftlige Sedler.

§. 19.

Breve og Expeditioner, hvilke alle maae være grundede på Beslutninger, tagne i Møderne, underskrives af Directeuren i første Linie, og af Lærerne og Medlemmerne i de følgende, samt parapheres af Secretairen. Bestyrelsen har et eget af Os autoriseret Segl.

Femte Afdeling.

Om Underviisningen.

§. 20.

Underviisningen bestaaer dels i Tegne- og Modelleer-Øvelser, deels i mundtlige Foredrag af Elementerne af den rene Mathematik, samt de for Haandværkere og i det praktiske Liv meest anvendlige Resultater af den anvendte Mathematik, saavelsom enkelte Dele af Bygningskunstens Theorie, Alt fremsat på en populair Maade. Naar Leilighed dertil gives, bør ogsaa meddeles Underviisning i Mythologie og Anatomie.

Til at foredrag Mathematiken er en særskilt Lærer ansat.

§. 21.

Al Underviisning gives frit, og Eleverne have ikke andre Omkostninger, end selv at anskaffe sig de Tegnematerialier, de forbruge.

Denn statlige skolen er gratis, og det var den helt frem til 1869.

§. 22.

De almindelige Underviisningstimer ere alle Søgnedage fra Klokken 6 til 8 om Aftenen i Tegning, samt fra Klokken 8 til 9 for de mundtlige Foredrag, hvorfra det dog overlades Bestyrelsen, med Hensyn til Aarstiden og Haandverkernes Beqvemmelighed, at gjøre enkelte Afvigelser, naar det ansees fornødent. Underviisningen tager sin Begyndelse hvert Aars 1ste October, og fortsætter til April Maanedes Slutning.

Her fremgår noe som man ikke alltid er oppmerksom på, nemlig at Tegneskolen var en aftenskole, med undervisning 6 måneder i vinterhalvåret. Den var jo hovedsaklig rettet mot håndverkerlærlinger, som på dagtid hadde sitt arbeid å passe. Først meget senere startes med søndagsundervisning og dagkurs. Lærerne ved skolen, og trolig også både direktør og sekretær, hadde altså begrensede deltidstillinger, nærmest bistillinger, noe politikerne skulle trekke frem enkelte ganger når de diskuterte skolens lønnsforhold og ville holde lønningene nede.

§. 23.

Underviisningen gives i 3 Afdelinger, nemlig een for Elementair-Underviisningen, een for Constructions-Tegning og een høiere for Frihaands-Tegning og Modellering.

Undervisningsopplegget er det tradisjonelle, med opprykk fra mer elementære klasser til mer avanserte. I elementæravdelingen ble den grunnleggende tegneferdighet oppøvet – en ferdighet som alle elever ved skolen måtte ha. I konstruksjonsavdelingen ble tegneferdigheten utviklet videre for å kunne anvendes i de ulike håndverk eller bygningsfag. I den tredje avdelingen ble den ikke-anvendte tegneferdighet søkt ytterligere utviklet, og det er den som hadde betydd mest for fremtidige billedkunstnere, om den hadde blitt prioritert.

§ 24.

Afdelingen for Elementair-Underviisningen bestaaer af een Classe.

- a) *Elementair-Classen, i hvilken, uden særdeles Hensyn til nogen særskilt green af Kunsten, gives Underviisning i de første Begyndelsesgrunde til Frihaands-Tegning, for at øve Lærlingernes Haand, at vænne deres Øie til at bedømme Forhold, og at danne deres Smag for smukke Former, forinden de gaae over i de Classer, i hvilke de tegne med nærmere Hensyn til deres forskjellige Bestemmelse. Lærlingerne tegne efter Haandtegninger eller Kobberstik, og efter Enhvers Ævne og Ferdighed forelægges dem fra simple Omrids, skyggede Tegninger, først af enkelte Dele af det menneskelige Legeme, saasom Øine, Næser, Øren o. Dsl., siden Sammensætninger af flere, saasom Hænder, Fødder, Hoveder indtil hele menneskelige Figurer. Kun tvende Metoder anvendes, enten Stupning med sort og hvidt kridt paa graa Grund eller Crayonmaneer paa hvid Grund. Pensel- eller Constructions-Tegninger finder derimod ikke Sted i denne Classe.*

Her ser vi den tradisjonelle akademipedagogikken beskrevet: det tegnes etter forbilder, og oppgavene går fra deler til helheter.

§. 25.

Afdelingen for Constructions-Tegning bestaaer af 3 Classer, nemlig: 1) Bygnings-Classen, 2) Ornament- og Constructions-Classen og 3) Berg- og Fabrik-Classen.

Undervisningen i denne avdelingen ga tilbud til tre grupper: håndverkere av ulik slag, arkitekter og studenter i tekniske fag ved universitetet. Det tas i disse tre avdelingene ikke hensyn til de som ville bli malere eller billedhuggere.

§. 26.

- b) *I Bygnings-Classen øves først de nye indkomne Elever i Constructions-Tegning i Almindelighed, ved at veiledes i Brugen at det matematiske Bestik, Lineal og Vinkelhake, dernæst ved at tegne og inddele de viktigste plane Figurer og Legemer baade i Omrids og skyggede. Derfra skeer Overgangen til de første Grunde i Perspectiv-Tegning, hvorefter Lærlingerne øves i Profilering og Sammensætning af Listverk og Gesimser. Fremdeles tegnes Søjle-Ordener i deres Enkeltheder og Sammensætninger, Tømmer-Forbindinger, fornemmelig henhørende til de forskjellige Constructioner af Fagverk, Muurforbindinger, Bue- og Hvælv-Constructioner, samt de forskjellige andre enkelte Dele, som finde Anvendelse i Bygninger, saasom Dører, Vinduer, Trapper, Ildgange og deslige. Endeligen gives Underviisning i Reglerne for Constructionen af Grundtegninger, Oprids og Profiler*

efter Maal, som lægges til Grund ved Bygningers Opførelse. I Fordelingen af de Mønstre, som forelægges Lærlingerne, tages Hensyn til, i hvilken Profession Enhver arbejder, eller i hvilket Øiemed han benytter Skolens Underviisning.

§. 27.

- c) *Ornament- og Constructions-Classen er bestemt til Underviisning for alle de Haandverkere, som til deres Professions Udøvelse ikke behøve at besidde Kundskab i Bygningskunsten i dens hele Omfang. I denne Classe læres først Begyndelsesgrundene af Constructions-Tegning i Almindelighed, efter samme Regler, som den forregaaende § bestemmer for Bygnings-Classen. Dernæst gives Undervisning i Ornamenters og Forsiringers Tegning, fremdeles i Sættelse og Profilering af Listverk, og i Valget af passende Former for Meubel-Arbejde, i Constructionen af de forskjellige Arter af Laase og Beslag, samt af Gitterværker og Gelændere. Ligeledes tegnes Baser, Skaaler, Candelabrer og deslige, som Øvelser for Guldsmede og Gyrtlere. Efter saadanne Grundsætninger tegne fremdeles de øvrige Haandverkere Gjenstande, som finde Anvendelse i deres Professioner. Under disse Øvelser bibringes Lærlingerne tillige Kundskab om Reglerne for Lineær-Perspectivet.*

I disse to paragraferne er opplistet de mest grunnleggende ferdigheter og håndverk som skal til for å tegne og reise praktbygg som for eksempel Slottet, og senere også Universitetet og Oscarshall. Det er ikke tilfeldig at Slottets arkitekt, Linstow, var så nært knyttet til skolen. Men det var ikke som på 1700-tallet i Danmark, da den kongelige hoffbyggmester hadde professorat ved akademiet som ulønnet verv ved siden av sine lønnede stilling ved hoffet. For Linstow kan vi heller si at det var arbeidet ved skolen som var hans faste, skjønt dårlig betalte stilling, og engasjementet for Slottet som var det usikre og faktisk også for en lenger periode også ulønnet.

§. 28.

- d) *Berg- og Fabrik-Classens Hovedbestemmelse er Underviisning i de Arter af Tegning, som fordres av den, som ved vort Norske Frederiks Universitet underkaste sig den anordnede Berg-Exaamen, ved hvilken Leilighed tillige Fabrikanter, Agerbrukere, Møllebyggere, Instrumentmagere, Uhrmagere og andre Mechanici kunne erhverve sig Færdighed i den for dem nødvendige Tegning.*

Det bliver saaledes følgende Arter af Tegning, som læres i denne Classe. Først undervises i de almindelige Grunde for Constructions-Tegning, Skygning og Perspectiv, efter de samme Regler som de tvende foregaaende Paragrapher bestemme for de andre Constructions-Classer. Derfra gaas over til en systematisk Underviisning i Maskintegning, og skrives fra de meest enkelte Dele af Maskiner, saasom Vegtstangen, Skraaplanen, Kilen, til de derpaa sig grundende, som Krumtappen, Skruen, de forskjellige Arter af Hjul og Drev, først enkelte, siden i S sammensætning, og bestandig med Hensyn til Tyngde-Principer og Fjærkraftens Anvendelse i Maskinlæren. Have Eleverne erhvervet sig tilstrækkelig Færdighed i at copiere, øves de i at construere efter Modeller. Fremdeles undervises i Tegning af de anvendeligste og meest almindelige Constructioner af Vandbygnings-Kunsten, i Bergbygnings-Tegning og i Tegning af Agerdyrknings-Redskaber. Endelig øves i Tegning af Situations- og Gruve-Korter, saviidt denne Øvelse lader sig udføre uden praktisk Anviisning paa Stedet.

§. 29.

Den høiere Afdeling for Frihaands-Tegning bestaaer kun af een Classe:

- e) *Gipsmodel-Classen, hvori øves i Tegning efter Modeller af menneskelige Figurer eller enkelte Dele deraf, samt af Ornamenter i Basrelief, fornemmelig efter antike Mønstre. Tillige erholde de, som ønske det, Underviisning i Modelleering.*

Det er denne klasse som kan sies å gi et tilbud til fremtidige malere og billedhuggere. Men det er også denne klassen som i alle år skal bli lavest prioritert av departement og Storting, og som stort sett skal være uten egen lærer.

§. 30.

Forelæsningsne holdes i et fra Skolens Tegnesale særskilt Auditorium. De bestemte Forelæsningsne holdes af Læreren i de matematiske Videnskaber, 4 Timer ugentlig, nemlig tvende Gange over Elementerne af Geometrie og Stereometrie, samt tvende Gange over de viktigste Læresetninger af Mechaniken. De øvrige tvende Aftentimer efter Tegneunderviisningens Slutning, overlades til Lærerne i Constructions-Classerne, for, efter Overeenskomst med Bestyrelsen, mundtlig at foredrag enkelte Dele af Bygningskunstens Theorie i Forelæsningsne, som i kortere Tid kunne være tilendebragte. Hvad der foredrages i Forelæsningsne, gjentages på Examinatorier.

§. 31.

Naar Antallet af Skolens Elever og af dem, som søge om at optages gjør det nødvendig, og Skolens Midler tillade det, forøges Skolen med tvende Classer, nemlig en høiere for Bygnings-Tegning, hvori læres Compositionen og Anordningen af hele Bygninger, samt en høiere Classe for Frihaands-Tegning efter levende Model.

Her søkes det etableret to klasser som skal gi en grunnutdanning til fremtidige kunstnere (arkitekter, malere og billedhuggere), om midlene strekker til. Så langt skulle skolen aldri komme. Men enhver som ville bli kunstner, måtte allikevel gjennom noe av den grunnleggende tegneundervisning som skolen ga, og som også ble gitt ved kunstakademiens kunstsoler.

Sjette Afdeling.

Om Adgang til Skolen og Opflyttelse i høiere Classer.

§. 32.

Enhver, som har fyldt sit fjortende Aar, har Adgang til at optages til Underviisning paa Skolen. Forlange Flere at tilstædes Adgang, end Pladsen tillader at optage, skulle Haandverkere, de som agte at danne sig til Kunstnere eller for saadant Fag, hvortil Tegning er nødvendig, de, der beviisligen have gjort heldig Begyndelse i Tegning, og Studerende ved Universitetet gives Fortrinet for Andre. Det afgjøres i saa Tilfælde af den samlede Bestyrelse, hvo der skal optages. Adgangssedlerne udfærdiges og underskrives af Secretairen.

§ 33

Enhver, som vil nyde Underviisning i Kunstscolen, maa begynde i Elementair-Classen, hvorfra, efter aflagt Prøve, Opflyttelse skeer i de høiere Classer, uden at der er bestemt nogen Tid, hvorlænge Lærlingerne skulle forblive i Elementair-Classen, hvilket alene beroer paa Enhvers Flid og Fremgang. Som Prøvetegning til Opflyttelse i Gipsmodel-Classsen, udfordres en copieret Stuper-Tegning af den heel menneskelig Figur. For at kunne avancere til en af Constructions-Classerne, fordres et copieret Hoved i Crayonmaneer. Efter hvert Qvartals Slutning skeer Oppflyttelsen efter de bedste Prøvetegninger, saaledes som de af den forsamlede Bestyrelse ere eragtede antagelige. Under Voteringen ere Prøvetegningerne

nummererede og uden Navn, som med dertil svarende Nummer er indført paa en Liste, hvilken først efter tilendebragt Votering maa eftersees.

Har Skolen i Løbet af et Qvartal havt betydelig Afgang, kan Bestyrelsen udenfor den almindelige Oppflyttelsestid lade concurrere til Opflyttelse efter de i denne Paragraph bestemte Regler.

Foruden at bestaae Prøve i Tegning, skulle de, som attraae at opflyttes i en af Constructions-Classerne, bevise, at de med Fremgang have bivaanet Forelæsningerne over Matematikens Begyndelsesgrunde, ved at fremlægge Vidnesbyrd fra Læreren i Mathematiken.

Fra den almindelige Regel, at Enhver skal begynde i Elementair-Classen, skal det dog være Bestyrelsen tilladt, at gjøre Undtagelse til Fordel for de Elever, som have Hjem udenfor Christiania, og kun paa dette Sted opholde sig i kortere Tid, i den hensigt at benytte Underviisningen paa Kunsts skolen, samt for dem, som i Berg- og Fabrik-Classen kun ville undervises i Korttegning.

§. 34.

Skolens fire høiere Classer, ansees hinanden fuldkommen ligeordnede, saaat Opflyttelse fra den ene i den anden ikke finder Sted. Derimod kan det være Enhver, som er opflyttet til en af de høiere Classer, tilladt at gaae over til en anden, for ogsaa at erhverve sig Færdighed i den art af Tegning, hvori der øves; dog med den Indskrænkning, at han bestemmer sig for et heelt Qvartal, og at Ingen kan tilstædes Adgang til Gipsmodel-Classen, med mindre han er opflyttet efter Prøvetegning af en heel Figur.

Syvende Afdeling.

Om Orden og Disciplin i Undervisnings-Timerne og ellers.

§. 35.

Opsynsmanden er ansvarlig for, at ikke alene den ham selv, men ogsaa de, de øvrige Betjente tildeelte Classer, saavel som Auditoriet og de øvrige Skolen tilhørende Værelser, til alle Tider holdes reenlige og ryddige, at de i den Tid, det udfordres, ere behørigen oplyste og opvarmede, samt til de bestemte Timer aabnede og lukkede.

§. 36.

Det paaligger Lærerne i de dem betroede Classer, at vaage over Lærlingernes Opførsel i Underviisnings-Timerne, og at Betjenterne iagttage deres Pligter.

§. 37.

Skolens Læresale aabnes 10 Minuter førend Undervisningstimerne tage deres Begyndelse. Et Quarter efter Underviisningens Begyndelse lukkes Skolen, efter hvilken Tid ingen Lærling indlades eller udlades uden Lærernes Tilladelse.

§. 38.

Lærlingerne forføie sig ved Ankomsten strax paa den dem anviste Plads, hvilken de ikke uden Lærerens Samtykke maa forlade i Undervisningsstiden. De tegne det, som dem af Lærerne forelægges, og arbeide stadigen og opmærksomme, uden at forurolige deres Medarbeidere. De opføre sig sædeligen og sømmeligen saavel i Læresalene, som naar de komme og gaae, samt vise Lærerne og Skolens øvrige Foresatte den Agtelse og Opmærksomhed, de skyldte dem. Efter Læretimernes Slutning forføier Enhver sig uopholdeligen fra Skolen.

§. 39.

Dersom nogen Lærling, uden at have anmeldt gyldigt Forfald, udebliver fra Underviisningen 3 Aftener i Rad, eller gjentagne Gange i korte Mellemrum, ansees han for at have udmeldt sig af Skolen, og hans Plads besættes med en Anden.

§. 40.

For alle Forseelser mod § 38 afvises den Skyldige fra Skolen enten for en Tid, eller for bestandig. For mindre Forseelser kan hver Lærer i sin Classe bortvise indtil paa en Uge. Afviisning paa længere Tid bestemmes af den forsamlede Bestyrelse. For grovere Forseelser eller usædelig Opførsel, især naar ingen Forbedring er at vente, kan Bestyrelsen, for at forebygge Forargelse, udelukke for bestandig. Corporlig Revselse finder derimod ikke Sted.

§. 41.

Befindes Nogen at vise vedvarende kjendelig Ulyst eller Uduelighed, advares han selv eller hans Værger, om at lade ham udeblive. Skeer dette ikke, og ingen Forbedring spores, afvises han, for ikke at optage Pladsen for Andre.

Ottende Afdeling.
Om Bibliotheket og Kunstsamlingen.

§. 42.

Naar Bibliotheket og Kunstsamlingen have erholdt den Tilvæxt, at de med Nytte kunne besøges af Skolens Elever, skulle de til bestemte timer i Ugen staae aabne, for at benyttes paa Stedet. Af Bogsamlingen kunne tillige mod antagelig Sikkerhed udlaanes enkelte Bind. Kunstsamlingen benyttes derimod kun paa Stedet.

Secretairen, som har disse Samlinger under sin Varetægt, er tilstede de Dage, de ere til offentlig Afbenyttelse, og besørger Udleveringen, hvorved Opsynsmanden gaaer ham tilhaande.

Secretairen er ansvarlig for disse Samlinger, og holder nøyagtige Cataloger over dem.

Niende Afdeling.
Om Bestyrelsens høitidelige Møde.

§. 43.

Den sidste Dag, Eleverne hvert Skoleaar ere samlede, sammentræder Bestyrelsen i et høitideligt Møde, hvortil Videnskabs- og Embeds-Mænd samt anseete Borgere indbydes. Lærlingernes Arbeider i det sidst forløbne Aar fremlægges. Secretairen aflægger offentlig Regnskab for hvad Bestyrelsen har udrettet til Kunstens Fremme, samt hvad andet Mærkeligt, Skolen angaaende, i det sidst forløbne Aar er forefaldet. Directeuren overleverer derpaa Skolens Priismedaille til dem, som i det sidste Aar have gjort sig fortjente til denne Udmærkelse.

Derefter udstille offentlig Lærlingernes bedste Arbeider, fornemmelig de, for hvilke Priiserne ere vundne, ved hvilken Leilighed Lærerne, Medlemmerne og andre Kunstnere kunde udstille deres Arbeider. Receptions-Stykker, hvorpaa Bestyrelsen har optaget Medlemmer, skulle her udstilles. Adgangen for Tilskuere til disse offentlige Udstillinger betales med en Priis, som Bestyrelsen hver Gang bestemmer passende efter Omstendighederne. Indtægten tilfalder Skolens Casse.

Her gjøres et forsøk på å innføre en årlig utstilling etter mønster fra akademiet i København og dets årsutstilling på Charlottenborg. Dette lyktes ikke skolen med å gjennomføre. En fast årlig utstilling i statlig regi – en salong - fikk Norge ikke før i 1884.

Tiende Afdeling.

Om Bedømmelsen af Haandverkernes Tegning til Mester- og Svende-Stykke.

§ 44.

Overeensstemmende med det Kongelige Reskript af 19de Marts 1813, skulle alle de Haandverkere som i Christiania attraae at erhverve Borgerskab som Mester i deres Profession, eller opnaae Svendes Rettigheder i de Professioner, til hvis Udøvelse Færdighed i Tegning er nødvendig, godtgjøre, at de besidde denne Færdighed, og derfor underkaste deres Prøver Bedømmelse af Skolens Bestyrelse. Disse Prøvetegninger forfærdiges av dem, som søge at blive Mestere, paa Skolens Locale, under Opsigt. De derimod, som arbeide Svendestykke, forfærdige Tegningen hjemme hos sin Mester, og fremlægge den med Mesterens Paategning, at den er egenhændigen af Aspiranten forfærdiget. Af dem, som skulle blive Svende, fordres i Almindelighed kun en Copie. De, som arbeide Mesterstykke, forfærdige derimod en original Tegning.

Er Prøvetegningen bedømt, og enten eragtet antagelig eller ikke, meddeles derom Attest. Uden at kunne fremlægge fordelagtig Attest, maa ingen Læredreng optages som Svend, eller nogen Svend meddeles Borgerskab som Mester. Derimod paahviler Ingen den Tvang, at søge Underviisning paa Skolen, men det er Enhver tilladt, at erhverve sig den fornødne Færdighed paa hvilken som helst anden Maade.

Denne paragrafen, og loven av 1813, ga skolens lærere et stadig økende arbeid med godkjenning av tegninger til svenne- og mesterstykker.